



GÜNEYT AKKIN

AZILARI

BİRİNCİ FİLM TÜRKİYE İNVAZİYONU
LEVENT AKIN
ERHAN TUNCER
ALTI N SEHİR
PERN CRUISE

BİR

YADİGAR EJDER

KITABI

ERHAN TUNCER



nirengi

Bir Yadigâr Ejder Kitabı, Erhan Tuncer

1987, İstanbul/Üsküdar doğumlu. Maltepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sinema Bölümü mezunu. 2006'dan itibaren şiir ve öykü yazmaya başladı. "Gölgeler" adlı şiiri ile 2007 yılında, Maltepe Üniversitesi Paylaşım Edebiyat Kulübü Şiir Yarışması'nda, "En İyi İkinci Şiir" ödülünü aldı. Çeşitli kurum ve kuruluşlarda yaratıcı drama eğitmenliği yaptı, senaryo ve yönetim dersleri verdi. 2011 yılından itibaren 'Travma', 'Bir Ömür' ve 'Deneme Çekimi' adlı uzun metraj film senaryolarını yazmıştır. Halen çalışmalarına senarist-yönetmen olarak devam etmektedir. 'Üçüncü Adam' adlı, sinema emekçilerine adanmış blogun kurucusu ve yazarıdır. İlk uzun metraj filmi olan 'Deneme Çekimi'ni Aspro Prodüksiyon bünyesinde gerçekleştiren Tuncer, aynı zamanda 'Sinematek-İstanbul'da 'Dramatik Yazarlık ve Senaryo' eğitimleri vermektedir.

Yönetmenliğini ve senaristliğini yaptığı kısa filmler: Kırmızı-Be-yaz-2006 İstanbul Efendisi-2007 Gitme-2008 (Yılmaz Güney Kültür ve Sanat Festivali, Kısa Film Yarışması/Gösterim) Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri-2008 (Yılmaz Güney Filmleri Haftası/Gösterim) Kahraman-2008 Kara Parçasında Bir Adam-2009

Yönetmenliğini ve senaristliğini yaptığı uzun metraj filmler: Deneme Çekimi - 2013

Yönetmenliğini ve senaristliğini yaptığı belgesel filmler:Üçüncü Adamlara Dair - 2013 TRT Belgesel

Nirengi 14
Sinema 5

Erhan Tuncer, Bir Yadigâr Ejder Kitabı
ISBN 978-605-4733-70-5
Birinci Baskı Aralık 2014 (1000 adet)

Baskı Hazırlık Nirengi
Baskı Cantekin Matbaası, Ankara T 0312 384 34 35

© 2012 Birleşik Kitabevi
Nirengi Kitap, Birleşik Dağıtım Kitabevi markasıdır.

NİRENGİ
Editör Mehmet Fatih Çelikkaya
Görsel Yönetmen Selman Bıyık

Birleşik Dağıtım Kitabevi
Bayındır Sokak, No: 6/ 33 Kızılay, Ankara
T 0312 431 89 60 F 0312 432 19 65

W nirengikitap.com E nirengi@nirengikitap.com
twitter.com/NirengiKitap
facebook.com/NirengiKitap

Bir Yedigâr Ejder Kitabı

Erhan Tuncer

*“Birçok kimse onun durumuna düşmedi,
çünkü kimse sinemayı onun kadar sevmeyi...”*

Sinemamıza her alanda emek vermiş

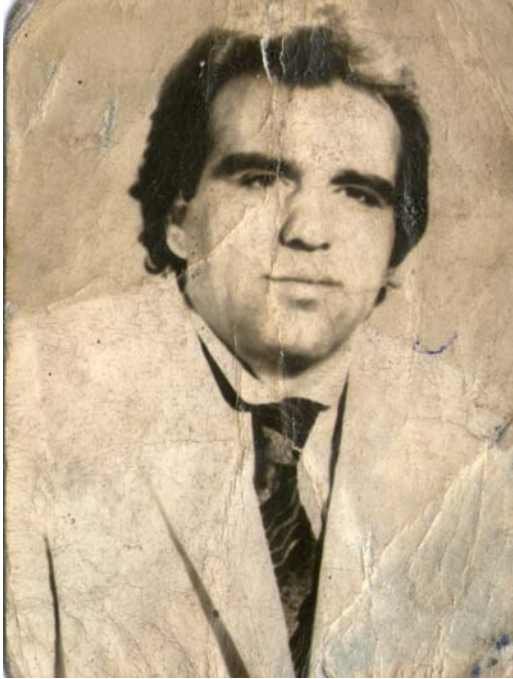
tüm emekçilere,

ve

Halam'a...

İçindekiler

Ön sözleri sevmem ilk söz diyelim	9
Figüran mı, Karakter oyuncusu mu?	15
Karakter oyuncularımıza dair	25
Kitabın yazım süreci üzerine	53
Bir 'Gözel Adnan'ın hikâyesi	61
Yadigâr Ejder'e sesi ile hayat verenler	105
Arkadaş anılarında Yadigâr Ejder	111
Yadigâr Ejder'le yapılan son röportaj	177
-Gün olur, hayali cihana değer-	
Yadigâr Ejder'le yaptığım röportaj	185
Yadigâr Ejder'in filmografisi	195
Fotoğraf albümü	211



Ön Sözleri Sevmem İlk Söz Diyelim

*“sevmek,
bir insanı sevmekle başlar her şey...”*
Sait Faik

Bir masal bu...

Gerçeği bildikçe küçülen, sessizce büyümüş, kulakları sağır etmiş, gözlerimizin önünde her gün tekrarlanan bir masal. Bir uzun yol. Bir rüya.

Tüm dikkatimle izlediğim filmlerden aklımda kalan, Cüneyt Arkın'ın surlardan atlaması ve benim aynı hızla yataktan düşmem. Bir de mutlu sonla biten filmler var aklımda, sonunda ailecek dolu gözlerle alkışladığımız.

Biz değil de, onlar bizi izliyordu sanki. Hülya Koçyiğit kameranın önüne gelip dudağını bükererek yalan söylediğinde, tüm gerçeği sadece biz biliyorduk. Hepimiz bir duygunun ucundan tutu-

yor, filmleri birlikte bitiriyorduk. Hayal perdesinin oyuncularını ile hayat perdesinin oyuncularının ortak yapımı filmler...

İşte ben, bu yüzden sinemamızı çok sevdim.

90'ların çocuğuyum ben. Annem-babam Üsküdar'da esnaf. Doğma-büyüme Üsküdarlıyım. Ece Ayhan'ın dediği gibi; Ayıptır söylemesi, vakitsiz Üsküdarlıyız ağabeyler...

Hanemiz 5 kişiydi. Annem, babam, halam, babaannem ve ben... Kendimi bildim bileli, annem ve babam sabah erkenden dükkâna gider, tüm gün halam ve babaannemle birlikte vakit geçirirdim. Annem, babam ve amcam ile dükkânda durduğum günlerde hayatı, evde halam ve babaannemle kaldığım günlerde de sinemamızı öğrenirdim. halâ da öğreniyorum...

Halam hiç evlenmedi, hep bizimleydi, -şükürler olsun- halâ bizimle. Sayfalar sonra hayatını okuyacağınız Yadigâr Ejder ismini de, tüm karakter oyuncularımızın ve sinema yıldızlarımızın isimlerini de bana öğreten odur. Ne zaman televizyon karşısına geçsem, "Hala bu kim?" desem, bir kez olsun "Çıkaramadım..." demeden, tüm sorularımı cevapladığı için, ona sonsuz sevgi ve say-

gılarımı yolluyorum. 5 yıl önce, grafiker kardeşim Gürkan Bayar ile kurduğum –sinemamızın karakter oyuncularına adadığım- “Üçüncü Adam” adlı bloğun manevi sahibi de, TRT Belgesel’de yazarlığı ve yönetmenliğini yaptığım “Üçüncü Adamlara Dair” adlı belgeselin fahri yönetmeni de yine odur. Ömrün uzun olsun canım Halacığım...

İlhamı kimden aldığım tamam. Sıra, neden bu kitabı yazdığıma geldi. Sanırım önce sinemanın ve edebiyatın benim için öneminden ve Üçüncü Adam’ın anlamından başlamam gerek.

Tek çocuğum ben. Ağabeyim ya da ablam yok. Ama sinemam var. Filmlerim var. Oyuncularım var. Hiç unutamadığım, her biri kulağımda çınlayan birbirinden güzel cümlelerle dolu senaryolarım var. İşte bu yüzden sinema, kendimi bildim bileli her an yanımda olan, hep olmasını hayal ettiğim bir kardeş gibidir benim için. Tüm sinema sanatçıları ailemin bir parçasıdır. Bir de Sait Faik ve Orhan Veli vardır hayatımda. Onların varlığı, belleğimdeki tüm yarım kalmış cümlelerin devamıdır. Hayata baktığım her yerde, onların da benimle baktığını hissedirim. Bir park düşünürsem, en güzel ağacın altında Sait Faik oturur, bir deniz düşünürsem en güzel dalgalara Orhan Veli

dokunur. Çünkü konağında penceresinden bahçivana bakan ihtiyarı değil, Mercan Dede'yi, Çöpçü Ahmet'i, beni benden alan Lüzumsuz Adam'ları yazmıştır Sait Faik... Vapurda yanınızda oturan insanların tüm hissiyatları, tüm yaşam kaygıları, Orhan Veli'nin şiiridir çünkü... Çünkü her Orhan Veli şiirinde bir hikâye, her Sait Faik hikâyesinde bir şiir vardır... Şiir de, hikâye de, sinema da, benim yaşamsal ihtiyaçlarımdır.

Niye mi sinemamızın karakter oyuncularını anlatıyorum çünkü Sait Faik'i çok seviyorum. Ben de 'diğerlerinin' peşindeyim. Ben de Orhan Veli'nin 'Süleyman Efendisi' gibi, sinemamızın 'kendi gidip, adı yadigâr kalan' karakter oyuncularının hikâyesini arıyorum. Birçoklarının 'figüran' diyerek köşeye attığı, o birbirinden kıymetli sinema emekçilerinin hikâyelerini, emeklerini arıyorum.

İşte elinizde tutmakta olduğunuz bu kitabı da, Üçüncü Adam'ı da bu yüzden yazıyorum ve yazmaya da devam edeceğim.

Sinemamızın 100. yılında, usta yönetmenlerimizin, iyi filmlerimizin ve sinema yıldızlarımızın ötesinde, sinemamızın emektar bir karakter

oyuncusunu anlatmanın mutluluğunu yaşıyor, bu kitabı, unutulmaya yüz tutmuş -ve her daim hatırlanmaya değer- tüm karakter oyuncularımıza, figüranlarımıza ve dublörlerimize adıyorum...

Sevgiler...

Erhan Tuncer

FİĞÜRAN MI, KARAKTER OYUNCUSU MU?

Yıllardır süregelen bu tanım karmaşasını, elimden geldiğince Üçüncü Adam ile kırıp, yumuşatmaya çalışsam da, henüz tam manası ile bir değişim maalesef söz konusu değil. Hali hazırda birçok sinema izleyicisi için, başrol ve esas kötü haricindeki herkes figüran. Bu yanlış algıyı yıkmak adına, kitapta aralıklarla rastlayacağınız bazı sinemasal tanımlara bir açıklık getirmek istiyorum. Çünkü, insanlar kendi aralarında bu tanımları kullanırken, anlatmaya çalıştıkları mesele amacına ulaşıyor ama Beyoğlu'nda Hakkı Kıvanç'a rastladıklarında, "Aa... Siz filmlerde figüranlık yapmıyor muydunuz?" diye sorulduğunda, bu gerçekten sanatçımız için çok onur kırıcı oluyor. Ellerinde emeklerinden başka hiçbir şey kalmamış sinema sanatçılarına, daha özenle yaklaşmalıyız değil mi?

Şimdi belli başlı tanımlara kısaca bir göz atalım:

Figüran: 'Figüran'lık, sinemanın bünyesindeki mesleki statülerin bir nevi başlangıcıdır. Diyalogsuz ya da çok az diyaloglu, fonda kalabalık yapan, dans eden, esas kavga edenlerin arkasında kavgaya karışan onlarca sinema emekçisinin mesleğidir figüranlık. Oyunculuk gücü gerektirmeyen, çoğu kez yalnızca kalabalık yapması adına toplanmış insanlara verilen addır.

Karakter Oyuncusu: Diyaloglu/diyalogsuz, oyunculuk gücü gerektiren, direk ya da endirekt yolla filmin dramatik yapısına etki eden, başkarakterlerin haricindeki tüm oyuncularını karakter oyuncusu olarak tanımlamak mümkündür. Ana akım, -piyasa filmi- olarak tabir edilen ve belirgin dramatik yapılardan beslenen filmlerimizdeki esas kötü adamı, onun yardımcılarını –ki jönle sürekli kavga ederler-, anne, baba, komiser, polis, hâkim, bakkal, manav, meyhaneci... vb. gibi rolleri karakter oyuncularımız canlandırmaktadır. Bu rollerde, her daim benzer sinema sanatçılarımız görev aldığından, bu tanıma ‘Karakter Tipler’ de denilebilir. Örnek olarak; ‘babacan komiser’, komiser rolünü oynayacak oyuncu için bir karakter özelliği iken, bu rolü onlarca filmde oynayan Hulusi Kentmen’in role kazandırdığı sempati ve değişmezlikle, ‘karakter’ tanımı yerini ‘tipleme’ tanımına bırakmaktadır. Çünkü bilinmelidir ki; ‘tip’ değişmez ama ‘karakter’ değişir. Hatta şöyle söylenebilir ki; değişebildiği müddetçe ‘karakter’dir.

Kavgacı: Kavgacı karakter oyuncularını da denilebilir. Sinemamıza özgü, neredeyse her filmde esas iyiyi alt etmeye çalışan bir grup kötü adam vardır. Bu adamlar genellikle esas kötünün yardımcılarını olurlar ve onun adına her türlü kötülüğü yapabi-

lirler. Kavga sahnelerinde dayak yiyip, silahlı ve kılıçlı çatışma sahnelerinde en acı şekilde ölürlər. Hiçbir hayat güvencesi olmadan, canlarını hiçe sayarak oynadıkları yüzlerce filmde geriye, yaralanmalara ve set kazalarına ait yüzlerce anı vardır. Sinemamıza yalnızca oyuncu olarak değil, set çalışanı olarak da hizmet etmişlerdir. Setlerdeki teknik ekibin bir bölümünü de, emektar kavgacı karakter oyuncularımız oluşturmaktadır. Örneğin İhsan Gedik, mesleki yaşantısına set çalışanı olarak başlamış, şaryo kullanımında ve kavga sahnelerinin düzenlenmesinde uzman bir sanatçımızdır. Özellikle Cüneyt Arkın'lı aksiyon ve avantür filmlerinde gördüğümüz kavgacı karakter oyuncularımızdan en önemlileri; Süheyl Eğriboz, İhsan Gedik, Kudret Karadağ, Kadir Kök, Yedigâr Ejder, Ata Saka, İbrahim Kurt, Yılmaz Kurt, Erdo-

İhsan Gedik, Behçet Nacar ve Yedigâr Ejder, *Kene*



ğan Seren, Faruk Panter, Aydın Haberdar, Cevdet Balıkçı, Çetin Başaran, Oktay Yavuz, Yusuf Çetin, Tefik Ően, Günay Güner, İbrahim Uğurlu, Dünder Aydınlı, Ferhat Ünal, Cihan Alp, Niyazi Gökdere, Sönmez Yıkılmaz, Mehmet Samsa, Adnan Mersinli, Mehmet Yağmur, Mehmet Uğur ve Hasan Yıldız'dır.

Üçüncü Adam: 2009 yılında, internet üzerinde Üçüncü Adam bloğunu ilk kurduğumda, grafiker arkadaşım ile isim üzerine çok düşündük, çok tartıştık. 'Emektar Sanatçılarımız' gibi isimler bulduğumuzda, sinemaya emek veren tüm sinema oyuncularını konuya dâhil oluyordu. Oysaki biz, yıllarca unutulmuş, umursanmamış, ancak bu dünyadan göçüp gittiklerinde fark edilen yüzlerce karakter oyuncumuzu anlatmak istiyorduk. Bir süre alternatif isimler denedikten sonra, blogun adının Üçüncü Adam olmasına karar verdik. Nedeni ise şuydu; Cüneyt Arkın'lar, Kadir İnanır'lar, birinci adamdı, başrollerdi. Erol Taş'lar, Ahmet Tarık Tekçe'ler, Kadir Savun'lar genellikle başrolden sonra gelen esas kötüler, esas iyiler, yani ikinci adamlardı. Başrollerden sonra onların isimleri yazardı afişlerde... Buraya kadar her şey tamamdı ama filmlerde kavga eden, yumruk yediği an camdan çıkan, surdan düşen, jönün

yerine ipte yürüyen, duvarlara tırmanan sanatçı-larımıza ne diyecektik? Her filmde meyhaneciyi oynayan Faik Coşkun'a, perdede görüldüğü an ne yapacağını kestirip tedirgin olduğumuz Süheyl Eğriboz'a, tüm bar sahnelerinde aynı kıyafetle gö-zükten ve sadece yapması gerekeni yapıp ekranda kaybolan Orhan Çoban'a ne diyecektik? Yüzlerini her daim tanıdığımız ama isimlerini hep unuttu-ğumuz bu birbirinden renkli sanatçılarımızın bir tanımını olmalıydı. Biz de buradan yola çıkarak, on-lara 'üçüncü adamlar' dedik. Neredeyse her film-de oynayan, ama afişlerde isimleri hiç yazmayan sanatçılarımızı tanımlayabilelim istedik.

Bu konuda, çok kıymetli karakter oyuncusu ağabeyim Necdet Kökeş ile yaşadığım bir anıyı anlatmak istiyorum.

Beyoğlu, Gazeteci Erol Dernek Sokak'a, sanat-çılarımızla röportaj yapmak için gittiğimde, Nec-det Kökeş ağabey ile tanıştım. İlk kez birbirimizi gördüğümüzden, kendisine nasıl yaklaşacağımı kestirmeye çalışıyordum. (Çünkü bazı karakter oyuncularımız, 'karakter oyuncusu' denmesine dahi kızıyorlar, 'sinema sanatçısıyım ben' diyerek tepki gösteriyorlardı. Kesinlikle bu genel tanımla-ma içerisine perdede görünen ve mesleki devam-

lığı olan herkes girebilirdi ama sinema sektöru, kendi içerisinde herkese eşit mesafede yaklaşmıyordu. Çoğu kez kendi evlatlarını yiyen bu sektörde, filmlerde oynamanın ve her şeyden öte devamlılık sağlamanın ne denli zor olduğunu çok iyi biliyorlardı. Maalesef ki bu devamlılığın en temel prensibi ise, bir sinema oyuncusu olarak belirli bir mesleki kategori içerisinde yer almaktı.)



Necdet Kökeş, Recep Filiz, Yedigâr Ejder ve Aydemir Akbaş, *Bazıları Cacık Sever* (1977)

Kısa bir girizgâhın ardından, konuyu esas amacıma ve yapmayı düşündüklerime getirdiğimde, Necdet ağabey, benim ona söylemiş olduğum üçüncü adam tanımına karşı çıktı. Ben durumu anlatsam da, ‘Hayır, ben ikinci adamım...’ diyordu. Asla böyle bir konuda inat edip, sohbetin tadını kaçırmayı düşünmediğimden, ‘ikinci adam’lıkta anlaştık ve çok keyifli bir röportaj gerçekleştirdik. Aradan bir iki ay geçtikten sonra tekrar bir proje için bir araya geldiğimizde, daha ‘merhaba’ dahi demeden, gülümseyerek bana şöyle dedi: “Üçüncü Adam... Doğru... *Battal Gazi*’de Cüneyt Arkın birinci adam, Bilal İnci ikinci adam, bizler de üçüncü adam...” Yüzümde onu incitmemiş olduğumu düşünmenin gülümsemesiyle kendisine sarıldım ve birkaç cümle ile yukarıda yazdıklarımı kendisine daha açık bir dille izah etmeye çalıştım. Selam olsun sana Necdet ağabey...

Fatoş Çelik, İhsan Gedik, Ahmet Hoşsoylar, Yadigar Ejder ve İbrahim Kurt,
İstanbul'da Son Randevu

